

ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง: แนวทางการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จอมเดช ตริเมฆ¹

วันได้รับบทความ: 14 มกราคม 2568 วันแก้ไข: 31 มกราคม 2568 วันยอมรับเผยแพร่: 28 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน และเงินนอกระบบของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทย โดยผู้เขียนแบ่งปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตำรวจออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ การยกยอกเงินงบประมาณแผ่นดิน การเรียกสินบนจากประชาชน และการรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบการผิดกฎหมาย นอกจากนี้ยังได้นำเสนอทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ที่ประยุกต์ใช้หลักการความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ในภาคธุรกิจ มาสู่การบริหารงานภาครัฐ เพื่อวัตถุประสงค์ในการลดการทุจริตคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผ่านข้อเสนอในการกระจายอำนาจตำรวจ โดยมีแนวทางการปฏิรูปจากประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นที่รับรู้ว่ามีมาตรการบั้งหลวระดับสถาบันน้อยที่สุดและเมืองตำรวจที่ได้รับความน่าเชื่อถือสูงที่สุดแห่งหนึ่งในโลก เป็นต้นแบบ

คำสำคัญ: ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง, คอร์รัปชัน, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

¹ วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม, มหาวิทยาลัยรังสิต

Sense of Belonging Theory: Guidelines for Solving Corruption Problems in the Royal Thai Police

Jomdet Trimek¹

Received Date: January 14, 2025 Revised Date: January 31, 2025 Accepted Date: February 28, 2025

Abstract

This article aims to analyze the issues, causes, and suggestions for addressing corruption, bribery, and off-the-books money in the Royal Thai police. The author divided the corruption problems of police officers into three main issues: embezzlement of public funds, extortion of bribes from citizens, and accepting illegal money from lawbreaking businesses. Additionally, the article introduces the Sense of Belonging Theory, which applies the concept of employees' sense of ownership in a business organization to public administration. This theory aims to reduce corruption within the Royal Thai Police through a proposal to decentralize police authority, with reform approaches based on New Zealand's model. New Zealand is recognized for having one of the lowest institutionalized corruption rates and one of the most trusted police organizations globally, serving as a model for reform.

Keywords: Sense of Belonging Theory, Corruption, Royal Thai Police

¹ College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University

บทนำ (Introduction)

ปัญหาคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นปัญหาที่ซ่อนอยู่ภายใต้เครื่องแบบสีทึบของ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ไทยมาเป็นเวลานาน และเป็นปัญหาหนึ่งที่มีมักจะถูกละเลยไม่ให้เกิดการศึกษาหรือการกล่าวถึง ในเชิงลึกเกี่ยวกับสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา บทความนี้จะทำการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น สาเหตุ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้หยิบยกเอาทฤษฎีความเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยผู้เขียนเอง มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและยังคงอยู่ใน ปัจจุบัน จากคำกล่าวของเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะโฆษกสำนักงาน ป.ป.ช. เปิดเผยว่า เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 13.01 น. ตามเวลาในประเทศไทย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ได้เผยแพร่ผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index หรือ CPI) ประจำปี 2566 โดยจากจำนวนประเทศ 180 ประเทศทั่วโลกนั้น ประเทศที่ได้ คะแนนสูงสุดคือ 90 คะแนน จัดเป็นอันดับ 1 ของโลกคือ ประเทศเดนมาร์ก, อันดับ 2 ของโลกได้ 87 คะแนน คือ ประเทศฟินแลนด์, อันดับ 3 ของโลกได้ 85 คะแนน คือ ประเทศนิวซีแลนด์ ในขณะที่ประเทศไทย ได้ 35 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 108 ของโลก และอยู่ในอันดับที่ 4 ของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่ง ประเทศที่ได้คะแนนสูงสุดคือประเทศสิงคโปร์ โดยได้ 83 คะแนน และถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 5 ของโลก (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2567) หากย้อนดูรูปแบบการคอร์รัปชัน ในประเทศไทยจากทัศนคติของประชาชนตั้งแต่เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาพบว่าจากการสำรวจความคิดเห็นภาค ประชาชนจากเครือข่ายประชาชน 7,600 คน จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยสภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจสังคม แห่งชาติ ร่วมกับสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในช่วง 1 – 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ได้ข้อสรุปว่า การทุจริตที่ประชาชนพบเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 1. การรับสินบนและการรับของรางวัล (43.94%) 2. การวิ่งเต้นขอตำแหน่งในวงการราชการ (43.94%) 3. การรับส่วย รีดไถ (40.94%) 4. คอร์รัปชัน เจริญโยบาย (40.43%) 5. การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ (37.99%) เมื่อถามถึงองค์กรหรือหน่วยงานที่ถูกระบุ ว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดตามลำดับ ผลการสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนออกมา ดังนี้ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (46.39%) 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (44%) 3. กระทรวงมหาดไทย (33.49%) 4. กระทรวงคมนาคม (33.29%) (วิทยากร เชียงกู, 2549) มาถึงในปัจจุบันศูนย์สำรวจความคิดเห็น นิต้าโพล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เปิดเผยผลสำรวจของประชาชน เรื่อง คติทุจริตประพฤติกรรม ขอบของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยทำการสำรวจระหว่าง วันที่ 4-6 มีนาคม พ.ศ. 2567 จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาคระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,310 หน่วยตัวอย่าง โดยสอบถามความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีทุจริตและ ประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังคงเป็นหน่วยงานที่ประชาชนไม่เชื่อมั่น โดยมี ผู้ตอบคำถามว่า “ไม่เชื่อมั่นเลย” ในหน่วยงานตามลำดับต่อไปนี้ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ไม่นับรวมกอง บังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (29.77%) 2. กองบังคับการป้องกันปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ (22.06%) 3. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน

ภาครัฐ (ป.ป.ท) กระทรวงยุติธรรม (20.69%) 4. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) (18.63%) 5. สำนักงานอัยการสูงสุด (16.79%) 6. กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) กระทรวงยุติธรรม (15.57%) (นิด้าโพล, 2567) ซึ่งจากผลการสำรวจทั้ง 2 ครั้งที่ผู้เขียนหยิบยกมาแสดงให้เห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังคงเป็นหน่วยงานที่ประชาชนยังไม่ให้ความเชื่อมั่นและเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดอันนำมาซึ่งความสำคัญของปัญหาในการนำเสนอบทความวิชาการดังมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ (Objectives)

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบและสาเหตุของปัญหาการคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2) เพื่อนำเสนอหลักคิดทฤษฎีความรู้ลึกเป็นเจ้าของ
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปตำรวจเพื่อแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

รูปแบบของปัญหาการคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คำไทยในอดีตที่หมายถึงความถึงการทุจริตคอร์รัปชัน คือคำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” โดยคำว่า “ฉ้อราษฎร์” หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับผลประโยชน์ในทางที่มีชอบจากราษฎรผู้มาขอรับบริการ ส่วน “บังหลวง” หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการทุจริตต่อหน้าที่อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของแผ่นดิน หรือเกิดการใช้งบประมาณแผ่นดินไปในทางที่มีชอบ ทำให้เสียหายแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวม (ไทยพับลิก้า, 2556) ผู้เขียนได้แบ่งปัญหาคอร์รัปชันในแวดวงข้าราชการตำรวจออกเป็น 3 รูปแบบหลัก นั่นคือ (1) การเบียดบังงบประมาณของรัฐ (2) การเรียกรับสินบนจากประชาชน และ (3) การรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย โดยจะขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) การเบียดบังงบประมาณของรัฐ เป็นการกระทำ “บังหลวง” ตามคำไทยเดิมซึ่งในปัจจุบันพฤติกรรมดังกล่าวถูกเรียกด้วยคำจากภาษาต่างประเทศว่า “คอร์รัปชัน” การเบียดบังงบประมาณของรัฐถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในประเภทที่เป็นการกระทำต่อรัฐหรือเป็นการฉ้อโกงภาษีงบประมาณของรัฐ (สุพจน์ สุโรจน์, 2550) ซึ่งการกระทำดังกล่าวถูกซ่อนอยู่ในหน่วยงานของรัฐในประเทศไทยในหลายหน่วยงาน หลายการกระทำ หลายพฤติกรรม และหลากหลายวิธีการ เหตุการณ์ที่ตกเป็นข่าวใหญ่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับในด้านการกระทำความผิดที่ถือเป็นการเบียดบังงบประมาณของรัฐครั้งใหญ่ในวงการตำรวจไทย เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2550 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินโครงการจัดซื้อรถจักรยานยนต์ยี่ห้อไทเกอร์รุ่นบ็อกเซอร์ 200 จำนวน 19,147 คัน มูลค่า 1,144,550,600 บาท เพื่อใช้ในการภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นรถจักรยานยนต์เหล่านี้มาใช้งาน พบว่ามีปัญหาด้านคุณภาพ ไม่มีศูนย์บริการและอะไหล่รองรับ ส่งผลให้รถจำนวนมากถูกจอดทิ้งไว้ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ (ไทยรัฐ, 2560) จากการตรวจสอบพบว่ามีการทุจริตในการจัดซื้อครั้งนี้ โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ชี้มูลความผิดแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูง 4 นาย และผู้บริหารบริษัทเอกชน 2 ราย โดยกล่าวหาว่ามีการลือสเปกเอื้อประโยชน์ให้บริษัทเอกชนชนะการประมูล (สำนัก

ข่าวอิศรา, 2557) ในปี พ.ศ. 2563 ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาจำคุก 10 ปี โดยไม่รอลงอาญา แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการพลธิการและสรรพาวุธ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในขณะนั้น นอกจากนี้ ศาลยังสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่รัฐจำนวน 1.2 พันล้านบาท อย่างไรก็ตาม จำเลยได้รับการประกันตัวเพื่อสู้คดีในชั้นศาลฎีกาต่อไป (สำนักข่าวอิศรา, 2563) กรณีดังกล่าวได้รับความสนใจจากประชาชนอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง แต่เนื่องด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด กับผู้ที่เป็นผู้ตรวจสอบอยู่ในแวดวงเดียวกัน ซึ่งในช่วงเวลาระหว่างการสอบสวน มีนายตำรวจระดับสูงสั่งทำการระงับการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามเพื่อหาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดี รวมถึงมีการบังคับบัญชาโดยมิชอบที่แอบแฝงอยู่ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ทำให้เหตุการณ์ดังกล่าวค่อยๆ เงียบหายไปจากกระแสข่าว และถูกลืมหายไปจากการเฝ้าติดตามของประชาชน เช่นเดียวกับอีกหลายๆ เหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

อีกกรณีหนึ่งที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2566 คือคดีทุจริตโครงการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยข้าราชการตำรวจ (แฟลต) จำนวน 163 แห่ง มูลค่า 3,709,880,000 บาท คดีดังกล่าวเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2552 โดยมีการตรวจพบว่ามีกรทุจริตในการดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงร่วมกับบริษัทเอกชนในการกระทำความผิด (กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2566) พฤติการณ์การกระทำความผิด คือมีการฮั้วประมูล มีการเบิกจ่ายงบประมาณโดยมิชอบ มีการเบิกจ่ายงบประมาณในการก่อสร้างที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยอาคารบางแห่งไม่แล้วเสร็จตามสัญญา และบางแห่งไม่มีการก่อสร้างเลย และมีการเรียกรับสินบนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายได้เรียกรับเงินสินบนจากบริษัทผู้รับเหมา เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายเงิน คดีดังกล่าวนี้ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางได้มีคำพิพากษาให้จำเลยที่ 1-6 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูง ถูกตัดสิทธิจำคุกตลอดชีวิต และปรับคนละ 390,000 บาท แต่เนื่องจากให้การเป็นประโยชน์ โทษจำคุกจึงลดเหลือคนละ 33 ปี 4 เดือน และปรับคนละ 260,000 บาท จำเลยที่ 7 เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการตรวจงาน ถูกตัดสิทธิจำคุก 3 ปี 4 เดือน จำเลยที่ 8 ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง ถูกตัดสิทธิจำคุก 12 ปี 6 เดือน จำเลยที่ 9 บริษัท พีซีซี ดีเวลล็อปเม้นท์ แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด ถูกปรับ 260,000 บาท นอกจากนี้ ศาลยังสั่งริบทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต รวมถึงเงินจำนวน 91,618,000 บาท จากจำเลยที่ 8 และ 60,000 บาท จากจำเลยที่ 7 ให้ตกเป็นของแผ่นดิน (ไทยรัฐ, 2566)

2) การเรียกรับสินบนจากประชาชน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย เป็นผู้รักษากฎหมาย หรือกติกาของสังคม ดังนั้นจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ว่า จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วน ที่จะใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในการกระทำ “ฉ้อราษฎร์” ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การเรียกรับสินบนจากประชาชนนั้น มีด้วยกันหลายรูปแบบแต่มีสองรูปแบบหลักที่ถือว่าเป็นปัญหาหลักของการกระทำความผิดประเภทนี้ ได้แก่ การเรียกรับเงินจากผู้ต้องหาหรือญาติผู้ต้องหา หรือที่เรียกกันตามภาษาที่ไม่เป็นทางการว่า การ “ตี” หรือ “ทุบ” ผู้ต้องหา กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวน และปฏิบัติหน้าที่ในด้านการสืบสวนและจับกุม โดยเฉพาะคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตัวอย่างกรณีศึกษาที่เป็นที่สนใจของประชาชนเป็นอย่างมากคือ กรณี ผู้กองณัฏฐ์ ที่มีการกระทำความผิดทั้งในด้านการจับกุมมิชอบเช่น

ทำร้ายร่างกายและข่มขู่เรียกเงินผู้ต้องหา กักขังและข่มขู่เรียกเงิน ข่มขืนและรีดทรัพย์ผู้เสียหาย ซึ่งศาลอาญาพิพากษาจำคุกผู้ต้องหา 22 ปี และพวกคนละ 12 ปี (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) อีกกรณีหนึ่งที่สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้งจากผู้ที่ใช้รถใช้ถนนการเรียกรับเงินจากผู้กระทำผิดกฎจราจร ในเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานจราจร หรือที่คนส่วนใหญ่ใช้คำว่า การ “รีดไล” พฤติกรรมกรรโชกของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรว่า มีอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบคือ การตั้งด่านเถื่อนและเก็บเงินเป็นเงินสดและการตั้งด่านที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีการทำยอดตามจำนวนใบสั่ง ซึ่งรูปแบบการกระทำผิดนั้นมีทั้งการดักจับประชาชนของตำรวจชั้นผู้น้อยโดยมิชอบ ซึ่งมีการเรียกเก็บเงินคนละ 100-200 บาท เพื่อหาเงินไว้กินไว้ใช้เอง และรูปแบบที่มีการกระทำความผิดเป็นรูปแบบขององค์กรมีการส่งต่อเงินเป็นทอดไล่ระดับขึ้นไปจนถึงผู้บังคับบัญชาระดับสูง ในปี พ.ศ. 2556 มีผู้โพสต์คลิปวิดีโอเผยแพร่ในโซเชียลมีเดียโดยในคลิปเป็นภาพชายแต่งกายคล้ายตำรวจ 2 นาย คนหนึ่งทำหน้าที่เรียกรถแท็กซี่ และจักรยานยนต์หลายคันให้จอดริมถนน ก่อนที่อีกคนซึ่งแต่งกายคล้ายตำรวจนายดาบตำรวจสวมหมวกเลขรหัส 6636 สน.บางนา จะเดินเข้าไปพูดคุยกับผู้ขับขี่ และรับเงินที่คนขับส่งให้ ซึ่งผู้แอบถ่ายระบุเอาไว้ชัดเจนว่า ถ่ายจากสถานีรถไฟฟ้าแบร์ริงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) จนมาถึงปัจจุบันก็ยังคงมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ผู้สื่อข่าวเดลินิวส์รายงานว่า จากกรณีเพจ Social Hunter 2022 โพสต์ข้อความและคลิปข้อความว่า “ฝากเจ้าหน้าที่ สภ.รัตนานิเบศร์ ช่วยตรวจสอบเรื่องนี้ด้วย การจ่ายค่าปรับด้วยการวางเงินสดไว้ โดยที่ไม่ต้องออกใบเสร็จให้เป็นการจ่ายค่าปรับรูปแบบใหม่ใช่หรือไม่ หากไม่ใช่ช่วยอธิบายให้ประชาชนทราบด้วยว่า การจ่ายค่าปรับลักษณะตามในคลิปนี้คืออะไร ประชาชนสงสัย” โดยในคลิปภาพเป็นเหตุการณ์ ผู้ชายกับเด็กหญิงสวมหมวกกากพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร ยศร้อยตำรวจโท ภายในตู้ควบคุมสัญญาณไฟจราจร แยกพงษ์เพชร ต.บางเขน อ.เมือง จ.นนทบุรี โดยมีการบันทึกคลิปจากด้านนอก หลังพูดคุยกันนานกว่า 2 นาที ผู้หญิงสวมหมวกสีแดง ได้นำเงินแบงก์ร้อยมาวางไว้บนโต๊ะ ก่อนตำรวจนายดังกล่าวจะส่งใบอนุญาตขับขี่คืนให้ไป หลังจากทั้ง 2 คน ออกไปจากตู้ควบคุมสัญญาณไฟจราจร คลิปดังกล่าวเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในสื่อออนไลน์ ซึ่งต่อมา พ.ต.อ.พิสุทธิ์ จันทรสวรรณ ผกก.สภ.รัตนานิเบศร์ เปิดเผยว่าทราบเรื่องดังกล่าวแล้ว และได้สั่งตั้งกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งให้รายงานผลให้ทราบภายใน 7 วัน หากผลการสอบสวนพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจคนดังกล่าวกระทำผิดจริง จะดำเนินคดีทั้งทางวินัยและอาญา (เดลินิวส์, 2567) จะเห็นได้ว่าไม่ว่าเวลาจะผ่านไปสักกี่ปีก็ยังคงพบเห็นการกระทำความผิดลักษณะนี้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง

3) การรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย รูปแบบการทุจริตในวงการตำรวจรูปแบบสุดท้ายที่ผู้เขียนจะทำการกล่าวถึงในบทความนี้ เป็นการกระทำผิดที่มีมูลค่ามหาศาลที่สุดในการกระทำการโดยทุจริตจากที่กล่าวมาทั้งหมด ธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทยที่มีอยู่ทั้งในอดีตและปัจจุบันมีอยู่มากมายหลายประเภท แต่ธุรกิจผิดกฎหมายที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวข้องมากที่สุดมีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิดได้แก่ การเปิดบ่อนการพนัน และการขายบริการทางเพศ นาย ชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ หัวหน้าพรรครักประเทศไทย หนึ่งในอดีตผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายที่ถูกจัดเป็นคู่ปรับตลอดกาลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในด้านธุรกิจค้าประเวณีโสเภณี หรือการค้าบริการทางเพศ นาย ชูวิทย์ เป็นถือผู้ประกอบการธุรกิจสีด้าคนแรกๆที่ออกมาแจ้งรายจ่าย

ของตนที่ต้องจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในท้องที่และเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละหน่วยงาน หลังจากเหตุการณ์ที่เขากล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มหนึ่งอุ้มตัวไปในช่วงปี พ.ศ. 2546 หลังจากนั้น นาย ชูวิทย์ ได้ทำการแฉข้าราชการตำรวจ อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา และได้ทำการเปิดเผยถึงรายได้ของข้าราชการตำรวจทั้งในระดับล่าง ระดับกลางและระดับสูง ในการเกี่ยวข้องกับธุรกิจสีดาสองประเภทดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนายชูวิทย์ ได้ทำการเปิดเผยคลิปวิดีโอที่เป็นการแอบถ่ายการเล่นการพนันในบ่อนการพนันใหญ่ ที่ถูกเปิดขึ้นโดยผิดกฎหมายหลายรายการ ผ่านทางสื่อต่างๆอย่างต่อเนื่อง เช่น บอนฮ็อตใต้ ที่ระบุว่า เป็นบ่อนรีสอร์ทใหญ่ใจกลางกรุงเทพฯ อยู่ในซอยพัฒนาการ 20 พื้นที่ สน.คลองตัน ซึ่งเป็นบ่อนใหญ่มีเงินหมุนเวียนกว่า 100 ล้านบาท และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในพื้นที่และระดับผู้บังคับบัญชาระดับสูงรู้เห็นและมีส่วนเกี่ยวข้อง (โพสต์ทูเดย์, 2555) โดยกล่าวว่า บ่อนเหล่านี้เปิดได้ เพราะมีการส่งส่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบวันละ 2 ล้านบาท หรือเดือนละประมาณ 60 ล้านบาท ทั้งยังมีนายตำรวจยศระดับนายพล ที่พบข้อมูลเบื้องต้นว่า เป็นนายตำรวจระดับสูงอย่างน้อย 2 หน่วยงาน เข้าไปร่วมหุ้นกันเปิดกิจการแถมเปิดให้บริการอย่างเปิดเผย มีรายงานของเจ้าหน้าที่ชุดเฉพาะกิจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ปปท.) ในยุคที่นายพีระพันธ์ สาสิรัฐวิภาค เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2553 -2554 พบว่ามีประชาชนจำนวนไม่น้อย ได้ส่งหนังสือร้องเรียน เพื่อขอให้เจ้าหน้าที่เข้าไปสุ่มตรวจสอบสถานบริการผิดกฎหมายในท้องที่รับผิดชอบของตำรวจนครบาลทั้ง 9 แห่ง รวมทั้งในเขตปริมณฑล ผลจากการปฏิบัติงานพบว่า สถานบริการเปิดให้บริการเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด และยังเปิดให้เยาวชนเข้าไปมั่วสุมจนถึงเวลา 08.00 น. และยังพบว่า สถานบริการทุกแห่งนั้นมี ตู้ม้า ตู้การพนันสล็อตแมชชีน บ่อนพนันไพ่โป๊กเกอร์ และโต๊ะพนันทายผลฟุตบอล ผลการสืบสวนพบของเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐพบว่า เจ้าของตู้พนันจะมีรายได้เฉลี่ยวันละ 10,000 บาท ต่อวันต่อตู้ โดยเฉพาะส่วยตู้ม้า ที่มีการจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่เฉลี่ยเดือนละ 3,000 บาทต่อตู้ โดยบ่อนพนัน และตู้ม้าถือเป็นแหล่งทำมาหากินของตำรวจ มีการส่งส่วยค่าวางตู้ม้า ตู้ละ 500 บาท และให้จ่ายรายเดือนอีกเดือนละ 3,000 บาท (คมชัดลึก, 2554)

แม้ว่าจะมีการตรวจพบและลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอย่างไร การลักลอบเปิดบ่อนการพนันก็ยังคงอยู่คู่สังคมไทยเรื่อยมา ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ได้มีการตรวจพบบ่อนการพนันในซอยพัฒนาการ 54 ซึ่งจากกรณีดังกล่าวผู้บังคับบัญชาตำรวจนครบาล 5 ได้สั่งย้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงของสถานีตำรวจนครบาลคลองตัน จำนวน 5 นาย เพื่อตรวจสอบกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบพื้นที่ในการป้องกันปราบปรามอบายมุข มีความบกพร่อง ปล่อยปละละเลยไม่สนใจในการสืบสวนปราบปรามจับกุมปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามความผิดเกี่ยวกับอบายมุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนพัวพันเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุขที่กระทำความผิดกฎหมาย เรียกรับหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับอบายมุขดังกล่าว (ข่าวสด, 2566) หรืออีกกรณีหนึ่งคือกรณีหลายบ่อนใหญ่ ย่านบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี กรณีดังกล่าวเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครองได้บุกทำลายบ่อนการพนันขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านพระปิ่น 3 ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2567 โดยจับกุมนักพนันชายและหญิงได้จำนวน 327 คน พร้อมทั้งยึดเงินสดกว่า 5 ล้านบาท ชิปแลกเงินมูลค่ากว่า 300 ล้านบาท และอุปกรณ์

การพนันจำนวนมาก เช่น โต๊ะบาคาร่า โต๊ะไฮโล จากข้อมูลพบบ่อนเปิดเมื่อปลายปี 2566 มีไฟนำเข้าหนีภาษีหลายกล่อง มีชิปแลกเงินตั้งแต่หลักพัน สูงสุดชิปละ 500,000 บาท พร้อมบัญชีอัตราแลกเปลี่ยน รวมถึงอุปกรณ์การเล่นพนันอื่นๆ อีกจำนวนมาก โปยพนันและเงินสดอีกมหาศาล ตรวจสอบบัญชีรายวันของบ่อนมีเงินหมุนเวียนกว่า 100 ล้านบาท (ไทยรัฐ, 2567) จะเห็นได้ว่าเนื่องด้วยมูลค่าของจำนวนเงินรายได้ของผู้ประกอบการธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทยนั้นมีมูลค่ามหาศาล ส่งผลให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ มีจำนวนเงินมากพอที่จะเสนอให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายต่อไป จากผลการวิจัยเรื่องเศรษฐกิจการพนัน ของ สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2547) ระบุว่า ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีบ่อนการพนันกว่า 170 แห่ง เป็นบ่อนขนาดใหญ่แบบถาวร 10 แห่ง บ่อนขนาดกลางและขนาดเล็ก 60 แห่ง และเป็นบ่อนวังกว่า 100 แห่ง ซึ่งในช่วงเวลาใดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้มงวดบ่อนการพนันจะปิดตัวไปเป็นช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น ผลการวิจัยยังระบุอีกว่าเฉพาะบ่อนการพนันในพื้นที่กรุงเทพฯ มีเงินสะพัดปีละ 1.8 แสนล้านบาท คิดเป็นกำไรของเจ้ามือ 3.8 หมื่นล้านบาทถึง 4 หมื่นล้านบาท และในจำนวนนี้จะเป็นการจ่ายส่วยให้กับตำรวจ เพื่อแลกกับการเปิดบ่อนประมาณ 5-20 % ของรายได้ หรือคิดเป็นเงิน 2,000 - 8,000 ล้านบาท ผลการวิจัยยังพบว่าทั่วประเทศมีบ่อนเปิดให้บริการกว่า 7 แสนถึง 1 ล้านแห่ง โดยมีบ่อนขนาดใหญ่ 75 แห่ง บ่อนขนาดกลางและบ่อนวังอีกกว่า 780 แห่ง ที่เหลือเป็นบ่อนย่อยตามงานศพ ส่งผลให้มีเงินสะพัดจากบ่อนทั่วประเทศปีละ 6.4 แสนล้านบาท ถึง 8.2 แสนล้านบาท

นอกจากรูปแบบการทุจริตที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีการทุจริตในองค์กรตำรวจไทยอีกหลายรูปแบบที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รูปแบบการทุจริตที่พบได้บ่อยได้แก่ การยกยอกทรัพย์สิน การเลียงภาษี และการเรียกรับผลประโยชน์ในการแต่งตั้ง เป็นต้น การยกยอกทรัพย์สิน เป็นการที่เจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินของราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือโอนย้ายทรัพย์สินโดยมิชอบ ซึ่งส่งผลให้ทรัพยากรขององค์กรลดลงและกระทบต่อการปฏิบัติงาน ส่วนการเลียงภาษีเกิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายอาจมีรายได้เสริมจากแหล่งที่ไม่เปิดเผย เช่น การรับสินบน หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย และไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีสำหรับรายได้เหล่านี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี บางกรณีเจ้าหน้าที่อาจแจ้งข้อมูลรายได้ที่ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือบิดเบือนข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้เสียภาษีในอัตราที่น้อยลง หรือการใช้ความรู้ทางกฎหมายหรือช่องโหว่ในระบบภาษี เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี หรือเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น สุดท้ายการเรียกรับผลประโยชน์ในการแต่งตั้ง เป็นการที่เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์อื่นๆ เพื่อแลกกับการแต่งตั้งหรือเลื่อนตำแหน่ง ซึ่งส่งผลให้ระบบการบริหารงานบุคคลขาดความโปร่งใสและประสิทธิภาพ พฤติกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้รัฐสูญเสียรายได้ แต่ยังส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรตำรวจ และสร้างความไม่เป็นธรรมในสังคม การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด รวมถึงการส่งเสริมจริยธรรมและความโปร่งใสในองค์กรตำรวจให้ดียิ่งขึ้น

สาเหตุของปัญหาคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สาเหตุของการทุจริตในภาพรวมของสังคมไทยเกิดขึ้นจาก ค่านิยมที่ยกย่องความร่ำรวยของสังคมไทย ซึ่งสังคมที่ให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งอาจกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาทรัพย์สินโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ (Merton, 1968) ค่านิยมพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ในเชิงผลประโยชน์และการสนับสนุนพวกพ้องทำให้เกิดการทุจริตและการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน ระบบการควบคุมและตรวจสอบที่ขาดประสิทธิภาพ กฎระเบียบและกฎหมายที่อ่อนแอหรือมีช่องว่างเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริต การแข่งขันทางการเมืองที่รุนแรง ความไม่เสถียรภาพทางการเมืองและการแย่งชิงตำแหน่งส่งผลให้เกิดการทุจริตเพื่อรักษาอำนาจ ซึ่งนับเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (White Collar Crime) เป็นการทุจริตที่กระทำโดยบุคคลในตำแหน่งสูงหรือมีความรู้เฉพาะทาง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ (องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย, 2560) การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในองค์กรตำรวจไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการควบคุมและตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมค่านิยมที่ดีในสังคม และสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน จากสภาพปัญหาและรูปแบบของการคอร์รัปชันในแวดวงข้าราชการตำรวจที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้เขียนขอกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นและทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงอยู่ในระบบข้าราชการตำรวจไทยเรื่อยมา โดยสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นั่นคือปัญหาของโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักและมีส่วนเชื่อมโยงปัญหาค่าตอบแทนหรือเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และอีกหนึ่งสาเหตุที่เชื่อมโยงมาจากค่านิยมที่ยกย่องความร่ำรวยของสังคมไทย ที่ให้ความสำคัญกับความมั่งคั่ง โดยกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาทรัพย์สินโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ นำมาสู่ค่านิยมองค์กรที่มีการยอมรับการกระทำผิด การกระทำการทุจริต การรับเงินนอกระบบ รวมถึงผู้กระทำผิดกฎหมายที่ยินดีจ่ายเงินดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อแลกกับผลประโยชน์ของตนเองโดยมองการกระทำเหล่านี้ว่าเป็นเรื่องปกติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีกองกำลังตำรวจแบ่งออกเป็น ตำรวจส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งทุกหน่วยงานของตำรวจ อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และมีผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพียงคนเดียว นั่นคือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และมีสายการบังคับบัญชาลดหลั่นกันลงไปตามลำดับชั้น จนถึงระดับสถานีตำรวจ ซึ่งถือเป็นการวางโครงสร้างองค์การแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (Centralization) โดยมีอัตรากำลังของสำนักงานตำรวจแห่งชาติทั้งสิ้นกว่า 250,000 คน (คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ, 2550) จากโครงสร้างของสำนักงานตำรวจข้างต้นทำให้เกิดปัญหาตามมามากมายหลายด้าน อันเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการตำรวจไทย ปัญหาแรกเป็นปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาอยู่เสมอเมื่อมีการกล่าวถึงพฤติกรรมกรรมการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศไทยนั่นคือปัญหาฐานเงินเดือนของข้าราชการตำรวจไทย ที่อยู่ในระดับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ หรือแม้แต่เทียบเคียงกับองค์การข้างเคียงภายในประเทศเช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานอัยการ ศาล หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอื่น หากเปรียบเทียบเงินเดือนข้าราชการตำรวจไทย กับข้าราชการตำรวจในต่างประเทศ ณ อัตราแลกเปลี่ยนที่ระดับ 1.00 เท่า จะเห็นได้ว่า ข้าราชการชั้นประทวน ในประเทศสหราชอาณาจักร จะได้รับเงินเดือนอยู่ที่ 1.60 เท่า ในประเทศญี่ปุ่น ได้รับเงินเดือนอยู่ที่

1.18 เท่า สิงคโปร์ อยู่ที่ 1.40 เท่า ในขณะที่ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในประเทศไทย ได้รับเพียง 0.64 เท่า เท่านั้น ส่วนในระดับชั้นสัญญาบัตร เมื่อเปรียบเทียบเงินเดือนแรกบรรจุจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้รับเงินเดือนแรกบรรจุที่ 1.00 เท่า ประเทศสิงคโปร์ ได้รับอยู่ที่ 1.19 เท่า ประเทศญี่ปุ่น 1.04 เท่า และในประเทศสหราชอาณาจักรได้รับอัตราเงินเดือนแรกเข้าสู่สูงกว่าประเทศไทยถึง 3.22 เท่า ในขณะเดียวกันหากเปรียบเทียบค่าตอบแทนข้าราชการตำรวจกับหน่วยงานอื่นจะเห็นได้ว่า ข้าราชการตำรวจวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าจะได้ค่าตอบแทนในอัตราแรกเข้าเพียงแค่ 8,340 บาท ในขณะที่ข้าราชการตุลาการ ได้รับค่าตอบแทนถึง 17,560 บาท มากไปกว่านั้นข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีนั้นได้รับเงินค่าตอบแทนในอัตราแรกเข้าเพียงเดือนละ 6,800 บาทเท่านั้น (คณะกรรมการการยุติธรรมและตำรวจและวุฒิสภา, 2555) จากผลการวิจัยเงินเดือนข้าราชการตำรวจ การวิจัยปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนที่มีการเปรียบเทียบค่าตอบแทนข้าราชการตำรวจกับหน่วยงานอื่นในปี พ.ศ. 2555 ดังที่กล่าวมาข้างต้นจากวันนั้นมาจนถึงวันนี้ในปี พ.ศ. 2567 ผ่านมาแล้ว 12 ปี อัตราเงินเดือนข้าราชการตำรวจไม่ได้มีการถูกปรับขึ้นอย่างสมเหตุสมผลแม้ว่าจะมีข้อเสนอแนะในงานวิจัยจำนวนมากที่กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวนี้ โดยในปัจจุบัน ข้าราชการตำรวจยศจ่าสิบตำรวจ สิบตำรวจเอก สิบตำรวจโท และสิบตำรวจตรี ให้ได้รับเงินเดือนระดับ ป.1 มีค่าตอบแทนในอัตราแรกเข้าเพียงเดือนละ 8,610 บาท ข้าราชการตำรวจยศร้อยตำรวจเอก ร้อยตำรวจโท และร้อยตำรวจตรี ให้ได้รับเงินเดือนระดับ ส.1 อัตราเงินเดือนขั้นต่ำ 12,530 บาท (เคทีซี, 2567) ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวนี้ไม่มีความเพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน สาเหตุของอัตราเงินเดือนที่อยู่ในระดับที่ต่ำมากส่วนหนึ่งเชื่อมโยงถึงโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งต้องแบกรับภาระการจ่ายค่าตอบแทนบุคลากรที่มีจำนวนถึง 250,000 คน จึงเป็นการยากที่จะปรับระดับเงินเดือนของข้าราชการตำรวจให้เพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน โดยหากมีการปรับเพิ่มเงินค่าตอบแทนข้าราชการตำรวจขึ้นทุกนายเดือนละ 5,000 บาท รัฐจะต้องเพิ่มงบประมาณให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติถึง 15,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการปรับฐานเงินเดือนดังกล่าวมานั้นเป็นไปได้ยากมากหรือเป็นไปได้เลย การที่เงินค่าตอบแทนดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน จึงนำไปสู่สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นในวงการตำรวจไทย มากไปกว่านั้นนอกจากปัญหาของฐานเงินเดือนของข้าราชการตำรวจไทยจะเป็นหนึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันขึ้น อีกหนึ่งสาเหตุที่อยู่คู่กับปัจจัยเงินเดือนดังกล่าวคือปัญหา ค่านิยมองค์กรที่มีการยอมรับการกระทำผิด การกระทำการทุจริตการรับเงินนอกระบบ โดยบุคลากรในองค์กรเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ มากไปกว่านั้น ค่านิยมดังกล่าวยังมีการเชิดชูชื่นชม ถึงการที่ผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งที่มีผลประโยชน์มหาศาลในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันเป็นที่รู้จักกันภายในองค์กร ว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลที่มีความสามารถ รวมถึงมีการเปิดเผยถึงรายรับที่เป็นเงินนอกระบบหรือเงินผิดกฎหมายอย่างเป็นเรื่องปกติ ค่านิยมดังกล่าวนี้เชื่อมโยงไปถึงการแต่งตั้งโยกย้ายที่ไร้ความเป็นธรรมในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงมาจากโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกเช่นกัน เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีลักษณะโครงสร้างแบบรวมอำนาจ ดังนั้นการแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากร จึงสามารถกระทำได้ทั่วประเทศ และเนื่องจากการที่มีผู้บังคับบัญชาที่ขึ้นไปสู่ระดับสูงกว่าระดับปฏิบัติเป็นจำนวนมากและผู้บังคับบัญชาเหล่านั้นสามารถทำการโยกย้ายแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปฏิบัติได้ เป็น

เหตุให้ค่านิยมในการโยกย้ายแต่งตั้งไม่ได้มาจากผลการปฏิบัติหน้าที่อีกต่อไป แต่มาจากความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูงแต่ละท่าน และหลังจากที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ถูกเปลี่ยนชื่อจากกรมตำรวจและย้ายเข้าสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2547 (มาตรา 6 พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547) ทำให้นักการเมืองเข้ามามีอำนาจในการโยกย้ายแต่งตั้งข้าราชการตำรวจมากขึ้นและสิ่งที่เลวร้ายที่สุดในปัจจุบันนี้คือการจ่ายเงินซื้อตำแหน่งอย่างเปิดเผยในองค์กร ซึ่งมีการกล่าวถึงราคาของแต่ละตำแหน่งภายในองค์กรเปรียบเสมือนเป็นเรื่องปกติ (องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย, 2566) และหลังจากที่บุคคลเหล่านั้นได้รับตำแหน่งที่ต้องการ ก็จะมีการถอนทุนที่เสียไปจากการจ่ายเงินซื้อตำแหน่งเหล่านั้นด้วยการรับเงินจากผู้ประกอบการที่ตั้งใจจ่ายเงินนอกระบบให้กับเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อเอื้อต่อการประกอบธุรกิจผิดกฎหมายในพื้นที่ และเป็นเหตุให้ธุรกิจผิดกฎหมายดังที่กล่าวถึงข้างต้น เช่น บ่อนการพนัน สถานบริการที่ผิดกฎหมาย สถานบริการที่มีการค้ามนุษย์ สามารถเปิดบริการได้อย่างเปิดเผย แม้แต่ในถนนเส้นหลักใจกลางเมืองกรุงเทพมหานคร หรือเมืองใหญ่อย่างพัทยา ภูเก็ต จนอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันตกอยู่ในภาวะสังคมที่ไร้บรรทัดฐานหรือภาวะอโนมี (Anomie) ซึ่งหมายถึงสภาวะที่บรรทัดฐานของสังคมอยู่ในสภาพที่ไร้ความหมายต่อประชาชน เป็นเหตุให้ไม่สามารถเป็นกลไกควบคุมทางสังคมได้ต่อไป (Durkheim, 1951) ส่งผลให้มีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นในทุกวงการ ซึ่งทฤษฎีที่สามารถอธิบายค่านิยมการยอมรับการกระทำความผิดอันนำมาสู่สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันได้ชัดเจนที่สุดคือ ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Associations Theory)

ทฤษฎีอาชญาวิทยาทฤษฎีหลักที่ใช้อธิบายสาเหตุของปัญหาการคอร์รัปชันมาตั้งต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดย เอ็ดวิน ซัทเธอร์แลนด์ ได้นำเสนอทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1924 ในหนังสือชื่อ หลักอาชญาวิทยา (Principles of Criminology) ซึ่งได้มีการพิมพ์แก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ในหนังสือเล่มแรกนั้นยังไม่อ้างอิงถึงหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้มากนัก ต่อมาในหนังสือเล่มแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สองซึ่งได้รับการตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1934 ซัทเธอร์แลนด์ได้นำเสนอทฤษฎีนี้เฉพาะในแนวความคิดเบื้องต้นเท่านั้น และทฤษฎีนี้ได้ถูกนำเสนอเต็มรูปแบบในเล่มแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สามในปี ค.ศ. 1939 โดยเขาได้นำเสนอว่า

“กระบวนการสำคัญและเฉพาะเจาะจงที่พัฒนาพฤติกรรมอาชญากรรมของมนุษย์ก็คือ การคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านความเป็นอาชญากรและความเป็นพลเมืองดี”

(Sutherland, 1939, p.6)

ทฤษฎีของซัทเธอร์แลนด์นับได้ว่าเป็นทฤษฎีแนวโครงสร้างทางสังคมเนื่องจากได้เน้นว่าสาเหตุของการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกันนั้นมาจากสังคมที่ไร้ระเบียบและสังคมที่มีความขัดแย้งกัน ในการพัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นมาซัทเธอร์แลนด์ได้รับอิทธิพลจากงานศึกษาทางอาชญาวิทยาจากผลงานในเรื่องทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบของชอร์และแมคเคย์ (Shaw & McKay, 1942) ซึ่งอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมในชุมชนเสื่อมโทรมของเมืองใหญ่ว่าเกิดจากการที่ชุมชนขาดกลไกควบคุมทางสังคมและการเปิดโอกาสให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนสามารถเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมได้ ในหนังสือหลักอาชญาวิทยาระดับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่ในปี ค.ศ. 1947 ซัทเธอร์แลนด์ได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้เต็มรูปแบบโดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกระบวนการระหว่างบุคคลซึ่งทำให้บุคคลได้เรียนรู้ในการเข้าร่วมพฤติกรรมอาชญากรรม หลักทฤษฎีนำเสนอว่าพฤติกรรมอาชญากรรมไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงมาจากพันธุกรรมหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม หากแต่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจากบุคคลใกล้ชิด โดยการติดต่อสื่อสารกันไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือลักษณะท่าทาง แต่การเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ก็ได้ไม่ได้หมายความว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเหมือนการเรียนรู้พฤติกรรมอื่นๆ ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland, 1947) กล่าวว่า บุคคลจะกลายเป็นผู้กระทำผิดเพราะว่าความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิดกฎหมาย ซึ่งหมายความว่าลำพังเฉพาะการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจะไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลไปประกอบอาชญากรรมได้ บุคคลดังกล่าวจะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจที่เห็นชอบด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายมากกว่าความเห็นด้วยกับพฤติกรรมถูกกฎหมาย และสิ่งที่ทำให้บุคคลมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายก็คือ วัฒนธรรมและค่านิยมที่มากับกระบวนการในการเรียนรู้พฤติกรรมผิดกฎหมายนั้น ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงแรงจูงใจ แรงกระตุ้น การให้เหตุผล และทัศนคติของการประกอบอาชญากรรมนั้นๆ ดังนั้นทฤษฎีของซัทเธอร์แลนด์อาจอธิบายสาเหตุที่ทำให้พี่น้องสองคนที่ถูกเลี้ยงดูมาในสภาพแวดล้อมเหมือนกัน พี่น้องคนหนึ่งประกอบอาชีพสุจริตในขณะที่อีกคนหนึ่งหันเหไปประกอบอาชญากรรม ซึ่งตามหลักการของทฤษฎีนี้จะอธิบายว่า สาเหตุที่พี่น้องสองคนนี้มีพฤติกรรมแตกต่างกันเนื่องมาจากทั้งสองคนมีความเห็นด้วยต่อพฤติกรรมละเมิดกฎหมายและพฤติกรรมถูกต้องตามกฎหมายแตกต่างกัน นอกจากนี้ซัทเธอร์แลนด์ยังได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันว่าขึ้นอยู่กับความถี่ (Frequency) ระยะเวลา (Duration) ลำดับความสำคัญ (Priority) และความเข้มข้น (Intensity) สำหรับความถี่หมายถึงการที่บุคคลมีประสบการณ์กับรูปแบบของพฤติกรรมอาชญากรรมบ่อยครั้ง ระยะเวลาหมายถึงความถึงช่วงเวลาที่มีประสบการณ์กับพฤติกรรมผิดกฎหมาย ส่วนลำดับความสำคัญนั้นซัทเธอร์แลนด์กล่าวว่าการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมในวัยเด็กจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อบุคคลนั้นมากกว่าในวัยที่เป็นผู้ใหญ่ สำหรับความเข้มข้นซัทเธอร์แลนด์ได้ให้ความหมายถึงกรณีเกี่ยวกับชื่อเสียงหรือบารมีของต้นกำเนิดของพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรือหมายถึงความรักและความเคารพที่บุคคลมีต่อผู้ที่ถ่ายทอดหรือเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมอาชญากรรมซึ่งซัทเธอร์แลนด์เชื่อว่าความเข้มข้นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนทำให้บุคคลมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรมนี้

ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory)

ทฤษฎีอาชญาวิทยาในกลุ่มที่ใช้อธิบายการกระทำความผิดในลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันนั้น มีทฤษฎีอาชญาวิทยาหลัก คือ ทฤษฎีทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Associations Theory, Sutherland, 1939, 1947) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งแม้ทฤษฎีดังกล่าวจะสามารถอธิบายสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างลึกซึ้ง แต่ในทางกลับกันในมุมมองของการป้องกันแก้ไขหรือการตั้งคำถามเช่นเดียวกับนักทฤษฎีในกลุ่มทฤษฎีควบคุมทางสังคมที่ว่า “เพราะอะไรบุคคลถึงไม่ประกอบอาชญากรรม?” อันได้แก่แนวคิดของ อีแวน นีย์ (Nye, 1958) ทฤษฎีความสัมพันธ์กับครอบครัวและพฤติกรรมอาชญากรรม (Family Relationships and Delinquent Behavior) วอลเทอร์ เรคเรสส์ (Reckless, 1961) ทฤษฎีตีกรอบ (Containment Theory) และ ทราวิช เฮอร์ชี่ (Hirschi, 1969) ทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bonding Theory) กลับไม่มีทฤษฎีใดที่มีสมมุติฐานเช่นนี้กับการกระทำผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นที่มาของการตั้งสมมุติฐานตามทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ของผู้เขียนว่า “ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งมีอิทธิพลต่อการไม่ทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่?” โดยหากกล่าวถึงที่มาของแนวความคิดดังกล่าวนี้ผู้เขียนขอกล่าวย้อนกลับไปเมื่อสมัยที่ผู้เขียนเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจซึ่งนอกจากการเรียนหนังสือฝึกวินัย ฝึกการต่อสู้ป้องกันตัวแล้ว สิ่งหนึ่งที่นักเรียนนายร้อยตำรวจจะต้องเข้าร่วมคือกิจกรรมชมรม กิจกรรมชมรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจไม่แตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยทั่วไปมากนัก มีชมรมประเภทชมรมกีฬา เช่น รักบี้ ฟุตบอล บาสเก็ตบอล กรีฑา ฟันดาบ วាយน้ำ และชมรมอื่นๆ เช่น ชมรมสโมสร ชมรมประชาสัมพันธ์ ชมรมเชียร์ เป็นต้น และกลุ่มสุดท้ายที่ขาดไปไม่ได้คือชมรมในหมวดดนตรีซึ่งมีอยู่ 2 ชมรม คือ ชมรมดนตรีสากล และ ชมรมดนตรีไทย สิ่งหนึ่งที่แตกต่างจากกิจกรรมชมรมของมหาวิทยาลัยทั่วไปในการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจคือความเป็นสมาชิกชมรมนั้นๆ จะติดตัวเราไปเป็นกลุ่มสมาชิกย่อยลงไปจากความเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจหรือการมีรุ่นนักเรียนนายร้อยตำรวจอีกที สิ่งหนึ่งที่ได้เรียนรู้จากชมรมดนตรีไทยไม่ใช่แค่การเล่นดนตรีแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน พี่ น้อง และที่สำคัญที่สุดแม้จะเป็นชมรมไทย แต่คำขวัญของชมรมกลับเป็นภาษาอังกฤษ โดยชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีคำขวัญของชมรมว่า “Sense of Belonging” และด้วยคำขวัญของชมรมดนตรีไทยตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจยังคงติดอยู่ในสามัญสำนึกของผู้เขียนมาโดยตลอด จึงเกิดการตั้งสมมุติฐานขึ้นว่า ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) มีอิทธิพลต่อการไม่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ โดยผู้เขียนได้ทวนสอบกลับไปยัง บทเรียน กรณีศึกษา ที่เคยหยิบยกมาบรรยาย ประกอบกับประสบการณ์การทำงานในอดีตของตัวเองผู้เขียนเองพบว่า กรณีศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในภาครัฐ แต่กลับเกิดขึ้นน้อยกว่าในองค์กรภาคเอกชน ซึ่งเหตุผลหนึ่งตามสมมุติฐานของผู้เขียน คือ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งนั่นเอง

แนวคิดของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของบุคคลในกลุ่มหรือสังคม แนวคิดนี้มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับชุมชน องค์กร หรือสภาพแวดล้อมที่พวกเขาอยู่ ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจ พฤติกรรม และสุขภาพจิตของบุคคล หนึ่งในนักวิชาการที่มีบทบาทสำคัญในแนวคิดนี้คือ แครอล กู๊ดเดอโนว์ (Goodenow, 1993) ซึ่งได้นิยาม ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง

(Sense of Belonging) ว่าเป็น “ระดับที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองได้รับการยอมรับ เคารพ มีส่วนร่วม และได้รับการสนับสนุนในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่กำหนด” (Goodenow, 1993, p.80) นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการคนอื่น ๆ เช่น อับราฮัม แฮโรลด์ มาสโลว์ (Maslow, 1954) ซึ่งได้กล่าวถึงความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในลำดับความต้องการของมนุษย์ (Maslow’s Hierarchy of Needs) ว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ต้องได้รับการเติมเต็มก่อนที่บุคคลจะสามารถพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้ เบามีสเตอร์และเลียรี่ (Baumeister & Leary, 1995) เคยเสนอแนวคิดสมมุติฐานของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งว่ามนุษย์มีแรงขับเคลื่อนตามธรรมชาติที่ต้องการความสัมพันธ์ที่แนบแน่นและต่อเนื่องกับผู้อื่น ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารหรือตำแหน่งในองค์กรภาครัฐแต่ละองค์กรในประเทศไทยมักประสบปัญหาอย่างหนึ่งคือ การได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ มักจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งและหลายครั้งผู้ได้รับการแต่งตั้งจะถูกย้ายข้ามมาจากหน่วยงานอื่นซึ่งไม่มีความผูกพันใดๆกับองค์กรที่ตัวเองได้รับมอบหมายให้ทำงาน ทำให้ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กรดังกล่าวมีไม่มากพอที่จะสร้างความรู้สึกหวงแหนหรือรักษาผลประโยชน์ขององค์กรให้มากที่สุด นอกจากนี้ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของเงินงบประมาณที่ผู้กระทำความผิดเบียดบังไปเป็นของตนเองนั้น ยังมีความแตกต่างไปจากเงินงบประมาณของภาคเอกชนที่มีเจ้าของเงินชัดเจน แต่เงินงบประมาณของรัฐนั้นเป็นเงินที่ได้จากการเก็บภาษีของประชาชนโดยไม่สามารถระบุได้ว่าที่มาของเงินดังกล่าวเป็นของใครซึ่งทำให้ความรู้สึกผิดต่อการเบียดบังทรัพย์สินดังกล่าวมีน้อยกว่า ยังไม่นับรวมข้อครหาในการที่จะต้องอาศัยการวิ่งเต้นหรือการเสียเงินเพื่อให้ได้ดำรงตำแหน่งต่างๆในประเทศ ซึ่งมีส่วนอย่างมากในการเป็นแรงกระตุ้นให้กระทำความผิดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินในการชดเชยจำนวนเงินที่ไต่ลงทุนไป ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะควบคุมไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งภาครัฐกระทำความผิดในสมมุติฐานของผู้เขียนตามทฤษฎีนี้คือการสร้างความรู้สึกความเป็นส่วนหนึ่งให้กับผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญให้มากที่สุด รวมถึงผู้มีอำนาจควรคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งที่มีความผูกพันต่อหน่วยงานมาดำรงตำแหน่ง มากกว่าการแต่งตั้งโยกย้ายโดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติดังกล่าว จิตสำนึกและความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) มีอิทธิพลต่อสังคมและองค์กรเป็นอย่างมาก ในทางธุรกิจคำที่มักใช้ในความหมายเดียวกันนี้คือความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ซึ่งเป็นมากกว่าความรับผิดชอบในหน้าที่ แต่เป็นความคิดหรือความรู้สึกของพนักงานที่ต้องการเห็นองค์กรของพวกเขาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายก้าวผ่านอุปสรรคสร้างผลกำไรและเติบโตโดยมีตัวชี้วัดจากพฤติกรรมได้แก่ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นมาขององค์กร ความสนใจในงานด้านต่างๆ ขององค์กรนอกเหนือจากงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ความสนใจเกี่ยวกับเป้าหมายองค์กรและตัวชี้วัดในงานเพื่อสนับสนุนเป้าหมายความสามารถในการจัดการตนเองเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้เทคนิคเพื่อทำงานให้ง่ายขึ้นและดีขึ้น การเปิดรับคำติเตียนหรือความคิดใหม่ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนากระบวนการและปรับปรุงผลลัพธ์ให้ดีขึ้น การนำเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงและพัฒนา การไม่ลังเลที่จะช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหานอกเหนือความรับผิดชอบ ความไม่ย่อท้อเมื่อเกิดความผิดพลาดหรืออุปสรรค ความกระตือรือร้นเพื่อสิ่งที่ดีกว่า (ไบรท์ไฮต์, 2020) ความรู้สึกเหล่านี้ไม่ได้มาจากทัศนคติที่แตกต่างกันของพนักงานเท่านั้น แต่องค์กร

สามารถส่งเสริมสิ่งแวดลอมที่ทําให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานตอการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ได้ด้วยวิธีการตอไปนี้

(1) ให้พนักงานมีส่วนร่วมในการกําหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และค่านิยมหลัก (Core Values) องค์กรสามารถให้พนักงานมีส่วนร่วมโดยการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นจากพนักงานอยางทั่วถึง รวมถึงสามารถใช้วิธีการคัดเลือกตัวแทนบุคคลจากแผนกตางๆ เพื่อทบทวนข้อมูลเชิงลึก เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเหลานี้ และเมื่อพนักงานได้มีโอกาสเห็นการเปลี่ยนแปลงความกาวหนา และผลสำเร็จแม้ว่าจะเล็กน้อยที่มาจากพวกเขา ก็อยง่สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานตอการทำงานในองค์กรที่แข็งแรงมากยิ่งขึ้น

(2) การสื่อสารแบบสองทาง มนุษย์จะยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอยางก็ต่อเมื่อรู้เหตุผลของการเปลี่ยนแปลงนั้น และเชื่อว่าจะได้อะไรจากการเปลี่ยนแปลงนั้น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ สิ่งที่จะช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานตอการทำงานในองค์กรคือได้รับรู้จากการสื่อสารที่ชัดเจนถึงเหตุผลและความสำคัญ รวมถึงการได้แสดงความคิดเห็นหรือขอเสนอแนะรวมถึงการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีการแก้ปัญหาและความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการพองค์กรผ่านพัน้ปัญหาร่วมกัน

(3) การให้อิสระในการทำงาน เพื่อให้พนักงานรู้สึกถึงอิสระในหน้าที่รับผิดชอบและสามารถควบคุมได้ด้วยตัวเอง รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างทักษะ และความมั่นใจในการตัดสินใจในงาน ข้อควรระวังคือ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจากการมีอิสระในงาน ควรหลีกเลี่ยงการกล่าวโทษ แต่เรียนรู้จากข้อผิดพลาดและหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน

(4) เชื่อมโยงผลงานกับความสำเร็จขององค์กร พนักงานจะรู้สึกถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานตอการทำงานในองค์กรมากขึ้นก็ต่อเมื่อพวกเขาเข้าใจว่าผลงานของพวกเขามีผลกระทบโดยตรงตอความสำเร็จขององค์กรอยางไร ดังนั้นนอกเหนือจากการวัดผลงานที่กำหนดแล้ว ควรมีช่องทางที่พนักงานจะได้รับรู้ผลกระทบตอองค์กรที่มาจากผลงานของพวกเขา

(5) โอกาสเกี่ยวกับการปันผลกำไร วิธีนี้เป้นอีกทางเลือกที่ค่อนข้างตรงไปตรงมาในการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานตอการทำงานในองค์กร การปันผลกำไรจะช่วยให้พนักงานมีส่วนได้เสียในงานที่ทํา ยิ่งทํามากก็ยิ่งได้ผลลัพธ์ที่มากขึ้นตอบแทนอยางชัดเจนโดยใช้รูปแบบที่ตางตางกันเช่น การให้เงินโบนัสประจำปี หรือหุ้นบริษัท เป้นต้น

ตามทฤษฎีของผู้เขียนหากประยุกต์ใช้หลักการความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานตอการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ของภาคธุรกิจมาสู่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) ในการบริหารงานภาครัฐ จะสามารถลดกรณีการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรรัฐลงได้ สิ่งหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐขาดคือโอกาสเกี่ยวกับการปันผลกำไร ทําให้เกิดความรู้สึกที่ว่า ทํางานมาก ทํางานดีเท่าไร สุดท้ายก็ได้เงินเดือนเท่าเดิม นอกจากนั้นยังมีความเชื่อว่าการเจริญกาวหนาในหน้าที่การงาน ไม่ได้ขึ้นอยูกับการทำงานเสมอไป การดูแลหรือการได้รู้จักใกล้ชิดผู้มีอำนาจจะส่งผลตอความเจริญกาวหนาในหน้าที่การงานมากกว่า และสุดท้ายที่สำคัญที่สุดคือความรู้สึกที่ว่าเงินงบประมาณของรัฐที่ได้มานั้นไม่ใช่เงินของเรา ไม่ใช่เงิน

ขององค์กรเราเป็นเงินของภาษีประชาชนที่มาจากส่วนไหนก็ไม่สามารถทราบได้ ความรู้สึกเหล่านี้ส่งผลให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่รู้สึกละเอียดในการเบียดบังงบประมาณดังกล่าวไปเป็นของตน แนวทางแก้ไขที่สำคัญที่สุดคือการกระจายอำนาจการจัดสรรงบประมาณ การจัดเก็บภาษีในระดับท้องถิ่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างความรู้สึกต่อผู้ใช้งบประมาณว่าเงินภาษีที่ถูกจัดเก็บมาจากคนในพื้นที่ เป็นเงินของคนที่เราพบเจออยู่ทุกวันหลังเลิกงาน และเป็นเงินที่มาจากครอบครัวของเราเองในพื้นที่ ความรู้สึกเหล่านี้จะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อบริการสาธารณะแผ่นดินมากขึ้น และจะส่งผลให้การคอร์รัปชันในระดับพื้นที่ลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญ (จอมเดช ตรีเมฆ, 2567) แม้ว่ากรกล่าวถึงแนวคิดของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันนั้น ยังไม่เคยมีนักวิชาการท่านใดทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม การคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้สึกห่างเหินจากสังคม หรือมีค่านิยมที่เน้นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งสามารถช่วยลดปัญหานี้ได้ในหลายทาง เช่น การสร้างความผูกพันกับองค์กรและสังคม หากบุคคลรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร พวกเขาจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบและค่านิยมที่ดี องค์กรสามารถปลูกฝังวัฒนธรรมที่โปร่งใสและมีความรับผิดชอบร่วมกัน เสริมสร้างค่านิยมและจริยธรรม เมื่อบุคคลรู้สึกเชื่อมโยงกับชุมชนหรือองค์กร พวกเขาจะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริต ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวและแรงจูงใจเชิงลบ คนที่รู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอาจใช้พฤติกรรม การคอร์รัปชันเป็นทางเลือกในการได้มาซึ่งอำนาจหรือผลประโยชน์ ดังนั้นการส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) สามารถลดช่องว่างทางสังคมและสร้างแรงจูงใจให้บุคคลทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งแม้ว่าความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งจะไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ไขคอร์รัปชัน แต่สามารถนำไปใช้เป็นกลยุทธ์ทางสังคมและองค์กรในการลดปัญหานี้ได้ หากสังคมและองค์กรสามารถสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งให้แก่บุคคลได้ ก็จะช่วยลดแรงจูงใจในการคอร์รัปชันและเสริมสร้างค่านิยมที่ดีในระยะยาว

การปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากประเด็นปัญหาและสาเหตุของปัญหาคอร์รัปชันที่กล่าวมาข้างต้น แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ผู้เขียนจะขอเสนอในบทความนี้นั้นคือการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยการถ่ายโอนภารกิจที่ไม่จำเป็นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยตรงให้หน่วยงานอื่นเป็นผู้รับผิดชอบ และการกระจายอำนาจตำรวจพื้นที่ไปสู่ตำรวจจังหวัด ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของข้าราชการตำรวจไทย เนื่องจากจะทำให้การบริหารจัดการกำลังคนและงบประมาณของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น ข้าราชการตำรวจจะมีค่าตอบแทนและสวัสดิการสูงขึ้นหากสามารถทำการปฏิรูปโครงสร้างได้สำเร็จ และยังเป็นภาระที่องค์กรจะสามารถสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) ให้กับข้าราชการในหน่วยงานที่มีขนาดเล็กลง ประเทศไทยได้มีแนวคิดการปฏิรูปตำรวจอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 โดยมีการแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างองค์กร เพิ่มความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลได้จัดตั้ง

คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจโดยมี พล.ต.อ.วชิษฐ เดชกุญชร เป็นประธาน และ ศ.พิเศษ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการนี้ได้เสนอแนวทางการปฏิรูปตำรวจในหลายด้าน เช่น การกระจายอำนาจจากส่วนกลาง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำงานของตำรวจ และการทำให้องค์กรตำรวจปลอดจากการเมือง (ไทยโพสต์, 2565) และในปี พ.ศ. 2565 พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติได้ถูกแก้ไขใหม่ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างการบังคับบัญชา การบริหารงานบุคคล และการกระจายอำนาจไปยังตำรวจท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และให้ตำรวจสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น (เนชั่น, 2566) การแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มีข้อเสนอที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างการบังคับบัญชาเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากขึ้น การกระจายอำนาจ จากส่วนกลางไปยังหน่วยงานตำรวจท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินงานใกล้ชิดกับประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบายและการตรวจสอบการทำงานของตำรวจ การป้องกันการแทรกแซงทางการเมือง โดยการกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้นักการเมืองเข้ามามีอิทธิพลในการทำงานของตำรวจ (ไทยรัฐ, 2266) การดำเนินการตามข้อเสนออื่นได้เริ่มต้นด้วยการปรับปรุงโครงสร้างการบังคับบัญชาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างไรก็ตามข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแทรกแซงทางการเมืองและการกระจายอำนาจตำรวจพื้นที่ เช่น การโอนย้ายตำรวจจราจรไปเป็นตำรวจท้องถิ่นยังไม่ได้ถูกปรับแก้ตามข้อเสนอในการแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 โดยข้อเสนอดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อการแก้ไขในครั้งต่อไป การปฏิรูปตำรวจยังคงเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตำรวจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเพิ่มความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน โดยก่อนที่จะกล่าวถึงแนวทางและความเป็นไปได้ในการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติในอนาคตนั้น ผู้เขียนขอกล่าวถึงโครงสร้างของตำรวจที่มีอยู่ในต่างประเทศซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ, 2550)

(1) **ระบบรวมศูนย์หรือระบบตำรวจแห่งชาติ (Centralization or National Police system)** ซึ่งหมายถึง ระบบตำรวจซึ่งประกอบไปด้วยสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือสถาบันตำรวจภายใต้การควบคุมของส่วนกลาง มีสายการบังคับบัญชาในแนวตั้งตามลำดับชั้น มีเขตอำนาจตลอดทั่วทั้งดินแดนของรัฐ ประเทศที่มีระบบตำรวจแบบรวมศูนย์ได้แก่ นิวซีแลนด์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย เป็นต้น

(2) **ระบบตำรวจแบบกึ่งรวมศูนย์ (Semi Centralization)** หมายถึงระบบการควบคุมตำรวจของรัฐที่มีหน่วยงานตำรวจตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไป ประเทศที่ใช้ระบบการบริหารงานตำรวจในลักษณะนี้จะมีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของประเทศที่กำหนดให้ความรับผิดชอบในการรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยเป็นของรัฐบาลในส่วนกลางควบคุมไปกับการควบคุมหน่วยงานตำรวจในระดับรัฐหรือจังหวัดย่อย ประเทศที่มีระบบตำรวจรูปแบบนี้เช่น ฝรั่งเศส อาเจนตินา ญี่ปุ่น เป็นต้น

(3) **ระบบตำรวจแบบกระจายอำนาจ (Decentralize Police Systems)** หมายถึงระบบตำรวจในประเทศที่มีกองกำลังตำรวจที่เป็นอิสระต่อกันอย่างแท้จริง การกำกับดูแลหน่วยงานตำรวจหรือ

สถาบันตำรวจเป็นความรับผิดชอบของรัฐหรือจังหวัดตามระบอบการปกครองแบบสหพันธรัฐหรือจังหวัดแล้วแต่กรณี ประเทศที่ใช้ระบบตำรวจรูปแบบนี้เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร

ระบบของตำรวจในต่างประเทศนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบซึ่งมีระบบการบริหารงานที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในบทความนี้ผู้เขียนขอนำเอาแนวทางการปฏิรูปตำรวจของประเทศที่มีระดับการคอร์รัปชันต่ำที่สุดในโลกได้แก่ประเทศนิวซีแลนด์มาเป็นต้นแบบ โดยจากการสำรวจดัชนีการรับรู้การคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) ประเทศนิวซีแลนด์ถูกจัดให้อยู่ในอันดับ 1 - 3 จาก 180 ประเทศทั่วโลก ตลอดระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา (Transparency International, 2023) อีกเหตุผลหนึ่งซึ่งผู้เขียนเลือกแนวทางการปฏิรูปตำรวจของประเทศนิวซีแลนด์มาเป็นต้นแบบเนื่องจากรูปแบบของตำรวจประเทศนิวซีแลนด์ในอดีตนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบของตำรวจในประเทศไทยคือมีการติดยศตำรวจและมีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางแบบเบ็ดเสร็จโดยกรมตำรวจของนิวซีแลนด์ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1840 ซึ่งในอดีตเจ้าหน้าที่ตำรวจของนิวซีแลนด์จะมีการติดยศคล้ายทหารและหน่วยงานทั้งหมดขององค์กรจะขึ้นตรงต่อส่วนกลางที่กรุงเวลลิงตัน (Wellington) เมืองหลวงของประเทศนิวซีแลนด์ตาม พ.ร.บ.ตำรวจแห่งนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1886 ต่อมากรมตำรวจนิวซีแลนด์ได้มีการปฏิรูปครั้งใหญ่ที่สุดในปี ค.ศ. 1955 ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรี ซิดนีย์ ฮอลแลนด์ (Sidney Holland) และรัฐบาลได้มีมติให้ตำรวจเป็นข้าราชการพลเรือนเต็มตัวและได้มีการแต่งตั้งพลเรือนเป็นผู้บัญชาการตำรวจแทนที่นายพลตำรวจและในปี ค.ศ. 1958 ได้มีการเปลี่ยนชื่อตำรวจจาก กองกำลังตำรวจ (Police Force) เป็นตำรวจ (Police) โดยตัดคำว่ากองกำลังออกไป นอกจากนี้รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ทำการยกเลิกยศในระดับสัญญาบัตรทั้งหมดโดยให้นายตำรวจกลายเป็น นาย นาง และนางสาว และอนุญาตให้เรียกแค่ตำแหน่งเท่านั้น ในด้านการบริหารงานบุคคลและงบประมาณได้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจออกจากส่วนกลางโดยแบ่งมณฑลตำรวจออกเป็น 12 พื้นที่ แต่ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมจากส่วนกลาง อย่างไรก็ตามทุกมณฑลจะสามารถประกาศรับตำรวจเข้าทำงานและปรับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองได้ และทุกเขตจะอยู่ภายใต้ผู้กำกับการของแต่ละเขตซึ่งมียศเทียบเท่าพันตำรวจเอกเดิม การกระจายอำนาจตำรวจออกจากส่วนกลางมีข้อดีที่ชัดเจนคือสามารถคัดเลือกคนในพื้นที่ต่างๆ เข้ามาเป็นตำรวจได้ ซึ่งนายตำรวจเหล่านี้จะเข้าใจปัญหาและโครงสร้างของเขตนั้นๆ ได้ดี นอกจากนี้ยังมีการเลือกเอาพลเรือนในพื้นที่ซึ่งห่างไกลจากสถานีตำรวจมาช่วยงานตำรวจได้ โดยเรียกพลเรือนเหล่านี้ว่าตำรวจเกณฑ์ ซึ่งหากต้องสวมเครื่องแบบเวลาปฏิบัติหน้าที่จะมีคำว่า “Recruit” อยู่บนอินทรรู นอกจากนี้รัฐบาลนิวซีแลนด์ยังได้ปฏิรูปสถาบันตำรวจโดยเปลี่ยนโรงเรียนนายร้อยตำรวจเดิมให้เป็นโรงเรียนนักสืบตำรวจ ตำรวจที่จบจากสถาบันจะไม่ได้ยศนายร้อย แต่จะมีตำแหน่งนักสืบตำรวจแทน (ชาคริต เทียบเกียรติ, 2550) โดยข้อมูลจากเว็บไซต์หน่วยงานของรัฐบาลนิวซีแลนด์ที่มีหน้าที่ในการควบคุมและดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษาระบุว่าตำรวจนิวซีแลนด์มีรายได้หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมเริ่มต้นประมาณ 75,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ต่อปี หรือประมาณ 120,000 บาทต่อเดือน และหลังจากที่ตำรวจนิวซีแลนด์มีประสบการณ์ทำงาน 5 ปี จะมีรายได้อยู่ที่ประมาณ 83,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ต่อปี หรือประมาณ 133,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป (Tertiary Education Commission, 2023) การกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจออกจากส่วนกลางส่งผลให้การบริหาร

งบประมาณและค่าตอบแทนของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นอีกหนึ่งข้อดีของการรับสมัครคัดเลือกประชาชนที่พักอาศัยในเขตพื้นที่นั้นๆ เข้าเป็นตำรวจในแต่ละพื้นที่โดยไม่มีภารกิจย้ายไปมาข้ามเขตการรับผิดชอบนั้นจะทำให้ตำรวจแต่ละพื้นที่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งตามหลักทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ของผู้เขียนตั้งที่กล่าวมาข้างต้น มีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมกับชุมชน ห่วงแหนชุมชนที่เป็นที่พักอาศัยหรือบ้านเกิดของตนเอง มีความเข้าใจปัญหาและโครงสร้างวัฒนธรรม ค่านิยมของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ทำให้สามารถป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจากการกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจออกจากส่วนกลางนั้นส่งผลให้ตำรวจนิวซีแลนด์มีการคอร์รัปชันอยู่ในระดับที่ต่ำมาก และจากการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในปี ค.ศ. 2016 ตำรวจนิวซีแลนด์ได้รับการยอมรับให้เป็นหน่วยงานที่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงระดับสถาบันน้อยที่สุด (Transparency International, 2016)

ข้อเสนอแนะในการการปฏิรูปตำรวจกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ประเทศไทยนั้นได้มีการศึกษาระบบตำรวจในต่างประเทศเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงปฏิรูปโครงสร้างระบบงานตำรวจของประเทศไทยอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หลังจากที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจขึ้น โดยมี พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร เป็นประธานคณะกรรมการ พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร กล่าวว่า “ปัญหาของตำรวจ คือ รูปแบบการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระบบโครงสร้างที่เหอะเหะซึ่งสาเหตุมาจากการรับงานมาเป็นของตัวเองมากเกินไป เช่น การตรวจคนเข้าเมือง และลักษณะการจัดองค์กรของตำรวจทำแบบเดียวกับทหารทั้งๆ ที่ระบบงานไม่เหมือนกัน” (สำนักข่าวอิศรา, 2557) จะเห็นได้ว่าแนวคิดในการปฏิรูปโครงสร้างตำรวจให้มีลักษณะของการกระจายอำนาจมากขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนาตำรวจนั้นถูกกล่าวถึงมาเป็นเวลานานแล้วแต่ปัจจุบันโครงสร้างการบริหารงานของตำรวจในประเทศไทยก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่อย่างใด เนื่องจากคณะกรรมการหรือผู้มีอำนาจในการปฏิรูปนั้นอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจสูงและสามารถใช้อำนาจได้ทั่วประเทศ หากจะให้กระจายอำนาจเพื่อลดอำนาจของตนลงแม้ว่าจะเป็นการพัฒนาองค์กรให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ยังคงขาดผู้บังคับบัญชาที่มีความเสียสละและยอมเสียอำนาจของตนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน การกล่าวถึงการปฏิรูปโครงสร้างตำรวจที่ผ่านมานั้นนอกจากยังไม่สามารถกระทำสำเร็จแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าการกล่าวถึงการปฏิรูปโครงสร้างตำรวจดังกล่าวยังขาดการหยิบยกประเด็นสำคัญของปัญหาคอร์รัปชันของข้าราชการตำรวจไทยมาเชื่อมโยงกับการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การปฏิรูปโครงสร้างตำรวจให้มีลักษณะกระจายอำนาจมากขึ้นจะสามารถแก้ปัญหาคอร์รัปชันในข้าราชการตำรวจได้เนื่องจากสาเหตุของปัญหาที่ผู้เขียนกล่าวถึงข้างต้นล้วนแต่มีความเชื่อมโยงกับปัญหาโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีลักษณะแบบรวมศูนย์ซึ่งข้อเสียของโครงสร้างนี้นั้นทำให้มีผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่มีอำนาจมากเกินไป การที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีอำนาจมากดังที่เป็นอยู่ ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเบียดบังงบประมาณของรัฐ ซึ่งทุ่มลงมาที่หน่วยงานหน่วยงานเดียว

ปัญหาการเรียกร้องสินบนจากประชาชนในปริมาณและอัตราเงินที่สูงเนื่องจากต้องส่งเงินดังกล่าวไปให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงตามสายการบังคับบัญชา รวมถึงปัญหาการรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายซึ่งมีการส่งต่อเงินนอกระบบเหล่านั้นขึ้นไปเป็นลำดับขั้นของการบังคับบัญชาเช่นกัน การกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจหรือการแบ่งอำนาจออกจากกัน จะสามารถตัดสายการบังคับบัญชาหรือสายการส่งเงินให้ขาดลงได้ สามารถลดอำนาจของผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่ไม่สามารถแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติ สามารถแก้ไขการใช้เงินซื้อตำแหน่งที่เป็นสาเหตุหนึ่งของการเรียกร้องเงินช่วยเหลือหรือเงินนอกระบบ และที่สำคัญที่สุดการกระจายอำนาจของตำรวจหรือการหั่นองค์กรตำรวจให้เล็กลงนั้นจะส่งผลให้ฐานเงินเดือนของข้าราชการตำรวจขยับสูงขึ้นอันเป็นปัจจัยสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวอ้างเป็นเหตุผลในการกระทำทุจริต นอกจากการปรับโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กระจายอำนาจออกจากกันจะสามารถตัดสายบังคับบัญชาและการทุจริตในวงกว้างของข้าราชการตำรวจแล้ว การที่แต่ละหน่วยงานแยกออกจากกัน จะทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างหน่วยงานขึ้น เช่น หากตำรวจจังหวัดหนึ่งมีปัญหาคอร์รัปชันแต่จังหวัดอื่นไม่มี การแก้ไขปัญหาดังกล่าวของรัฐบาลก็จะสามารถกระทำได้ง่ายและเฉพาะเจาะจงขึ้น เช่นการตัดงบประมาณของจังหวัดดังกล่าว หรือการปลดเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กระทำผิดในจังหวัดดังกล่าวก็จะสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้หากมีการประยุกต์เอาระบบประชาธิปไตยมาใช้กับการบริหารงานตำรวจในแต่ละจังหวัด โดยอาจกำหนดให้ผู้บังคับการตำรวจแต่ละจังหวัดจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในจังหวัดนั้นๆ แนวคิดดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าจะทำให้ข้าราชการตำรวจจะทำงานเพื่อประชาชนมากขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลงแนวคิดค่านิยมอันโหดร้ายในการทำงานเพื่อนาย หรือเพื่อนักการเมืองอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน

สรุป (Conclusion)

ปัญหาการทุจริตในสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีรูปแบบหลัก ได้แก่ การเบียดบังงบประมาณของรัฐ, การเรียกร้องสินบนจากประชาชน และการรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย ซึ่งมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ที่เน้นการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร เพื่อลดแรงจูงใจในการกระทำทุจริต และส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ และผ่านการกระจายอำนาจการบริหารงานเพื่อให้ตำรวจในพื้นที่มีความผูกพันกับชุมชนโดยใช้ตัวแบบของประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งมีการปฏิรูปตำรวจในลักษณะการกระจายอำนาจและลดระดับยศทหารในอดีต ส่งผลให้มีอัตราคอร์รัปชันอยู่ในระดับต่ำที่สุดในโลก

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากบทความวิชาการฉบับนี้ ได้แก่ การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกผ่านการมีส่วนร่วมและปรับวัฒนธรรมองค์กร การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรเพื่อลดอำนาจส่วนกลางกระจายอำนาจการจัดการกำลังพลและงบประมาณสู่ระดับท้องถิ่น การปรับฐานเงินเดือนเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อ

ยกระดับคุณภาพชีวิตและลดแรงจูงใจในการทุจริต ยกระดับประชาธิปไตยในสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยคัดเลือกผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัดผ่านการเลือกตั้งโดยประชาชน แนวทางเหล่านี้จะสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในองค์กรตำรวจรวมถึงลดปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2566). ผลการพิจารณาคดีทุจริตโครงการก่อสร้างแพลตฟอร์ม 163 แห่ง. <https://www.dsi.go.th/th/Detail/282f0e8e50bd618491f88337d5e41f89>.
- ข่าวสด. (2566). เด็ง 5 เลือ เช่น บ่อนคลองตัน. https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-front-page/news_7534360.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ. (2550). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำรวจต่างประเทศ. นนทบุรี: โรงพิมพ์พุทธศาสนาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการยุติธรรมและการตำรวจยุติสภา. (2555). เงินเดือนข้าราชการตำรวจ การวิจัยปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือน. www.senate.go.th.
- คมชัดลึก. (2554). เปิดเส้นทางบ่อนกลางเมืองหลวง เผยทุกพื้นที่จ่ายส่วยรายวัน/รายเดือน ผลวิจัย ชี้ ตรี.ได้ ส่วนแบ่งจากเจ้าของบ่อน ปีละ 2-8 พันล้าน. <https://www.komchadluek.net/news/107703>
- เคทีซี. (2567). อัปเดตอัตราขึ้นเงินเดือนตำรวจใหม่ล่าสุด ทุกยศตำแหน่งในปี 2567. <https://www.ktc.co.th/article/knowledge/salary-man/update-the-salary-police-man>.
- จอมเดช ตรีเมฆ. (2567). *Sense of Belonging Theory*. <https://www.gotoknow.org/posts/718156>.
- ชาคริต เทียบเกียรติ. (2550). ระบบตำรวจในนิวซีแลนด์. *วารสารผู้จัดการ*, 25(288), 68.
- เดลินิวส์. (2567). งามไล่! สักสบด่วน 'ร.ต.ท.' โรงพักรัดนาฬิกาเบียร์ จราจรคลิปปฉว รับเงินแลกไม่เขียนใบสั่ง. <https://www.dailynews.co.th/news/4213194/>.
- ไทยพับลิก้า. (2556). เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวง. <https://thaipublica.org/2013/02/corruption-studies/>.
- ไทยโพสต์. (2565). แนวทางการปฏิรูปตำรวจในประเทศไทยหลังปี 2549. <https://www.thaipost.net/articles-news/155237>.
- ไทยรัฐ. (2560). เปิดปรอทเทอร์ตำรวจ 1.1 พันล้าน จอดทิ้งร้างทั่วประเทศ. <https://www.thairath.co.th/news/891097>.
- ไทยรัฐ. (2566). การปฏิรูปตำรวจและการแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ. <https://www.thairath.co.th/news/local/2658560>.
- ไทยรัฐ. (2566). ศาลสั่งจำคุกตลอดชีวิต ตร.เอี่ยวทุจริตสร้างแพลตฟอร์ม 163 แห่ง. <https://www.thairath.co.th/news/crime/2668130>.

- ไทยรัฐ. (2567). *ทลายบ่อนใหญ่ จับ 327 คน ยึดเงินสด 5 ล้านบาท ชิปมูลค่า 300 ล้านบาท แต่ง 3 เสือโรงพัก*.
<https://www.thairath.co.th/news/crime/2772174>.
- นิด้าโพล. (2567). *คดีทุจริตและประพฤตินิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ*.
https://nidapoll.nida.ac.th/survey_detail?survey_id=687.
- เนชั่น. (2565). *การแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 และผลกระทบต่อการบริหารงานตำรวจ*.
<https://www.nationtv.tv/news/politics/378889691>.
- ไบรท์ไซด์. (2020). *เริ่มต้นสร้าง Sense of Ownership ในพนักงานอย่างไรดี*.
<https://www.brightsidepeople.com>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2556). *คุก 22 ปี "ผู้กองฉัตรชัย" คดียาเสพติดและขึ้นใจผู้เสียหาย*.
https://mgronline.com/uptodate/detail/9560000154669?utm_source=chatgpt.com
- ผู้จัดการออนไลน์. (2556). *ตำรวจรับส่วย-รีดไถ คอร์รัปชันเบอร์ 1 ที่ไม่มีวันตาย*.
<https://mgronline.com/crime/detail/9560000059897>.
- โพสต์ทูเดย์. (2555). *ซูริทย์แฉพบบ่อนย่านพัฒนาการ 20 เปิดให้บริการนักพนัน 24 ชม. ซัดนโยบายเฉลิม
ปราบอบายมุขไร้ประสิทธิภาพ*. <https://www.posttoday.com/politics/172674>.
- วิทยากร เชียงกูล. (2549). *นโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ : การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจ (Conflict
of Interest)*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.
- สังศิต พิริยะรังสรรค์. (2547). *เศรษฐกิจการพนัน*. กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน
- สำนักข่าวอิศรา. (2557). *ป.ป.ช. ชี้มูลทุจริตจัดซื้อรถ จยย. ไทเกอร์ 1.1 พันล้าน สตช..*
https://www.isranews.org/content-page/item/28334-ppc_28334.html.
- สำนักข่าวอิศรา. (2557). *มองไปข้างหน้า "ปฏิรูป" กระบวนการยุติธรรมไทย*.
<https://www.isranews.org/content-page/item/28257-%E0%B9%88justice.html>
- สำนักข่าวอิศรา. (2563). *ศาลอุทธรณ์พิพากษาจำคุก 10 ปี อดีต ผบก.พลาธิการฯ คดีจัดซื้อรถ จยย. ไทเกอร์
สตช.* <https://www.isranews.org/article/isranews-news/91336-isradnews-6875.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2567). *ป.ป.ช. เผยองค์กรเพื่อความ
โปร่งใสนานาชาติประกาศผลดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ประจำปี 2566 ประเทศไทย ได้ 35
คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 108 ของโลก*.
<https://www.nacc.go.th/categorydetail/2018083118464105/20240130143633?>.
- สุพจน์ สุโรจน์. (2550). *ขอบเขตและความหมายของอาชญากรรมทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมนิติการ
บัญชีและภาษีอากรจำกัด.
- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย. (2560). *วงจรรคอร์รัปชัน*.
<https://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/135/5/วงจรรคอร์รัปชัน>.

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย. (2566). *คอร์รัปชันในการซื้อขายตำแหน่งราชการ*.

<http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/1739>.

Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>.

Durkheim, E. (1951). *Suicide*. (1897). Translated by John A. Spaulding and George Simpson, New York: The Free Press.

Goodenow, C. (1993). The psychological sense of school membership among adolescents: Scale development and educational correlates. *Psychology in the Schools*, 30(1), 79–90. [https://doi.org/10.1002/1520-6807\(199301\)30:1<79::AID-PITS2310300113>3.0.CO;2-X](https://doi.org/10.1002/1520-6807(199301)30:1<79::AID-PITS2310300113>3.0.CO;2-X).

Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley, CA.: University of California Press.

Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. Harper & Row.

Merton, R.K. (1968). *Social Theory and Social Structure (3rd ed.)*. Glencoe, Ill: The Free Press.

Nye, F. I. (1958). *Family Relationships and Delinquent Behavior*. New York: Wiley.

Reckless, W. (1961). A new theory of delinquency and crime. *Federal Probation*, 25, 42-46.

Shaw, C. R. & McKay H. D. (1942). *Juvenile Delinquency and Urban Areas*. Chicago: University of Chicago Press.

Sutherland, E. H. (1939). *Principles of Criminology (3rd ed.)*. Philadelphia: Lippincott.

Sutherland, E. H. (1947). *Principles of Criminology (4th ed.)*. Philadelphia: Lippincott.

Tertiary Education Commission. (2023). *Police Officer*. https://www.careers.govt.nz/jobs-database/government-law-and-safety/public-order-safety/police-officer/about-the-job?utm_source=chatgpt.com.

Transparency International. (2016). *Corruption Perceptions Index*.

<https://web.archive.org/web/20170406110225/http://www.transparency.org.nz/docs/2017/Corruption-Perceptions-Index-2016-TINZ-Media-Release.pdf>.

Transparency International. (2023). *Corruption Perceptions Index*.

<https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/nzl>.